

Geçmişe dönmeyi sevmem. Burada geçmişten kastedilen 30-40 yıl önceki geçmiştir. Sosyalist harekette maalesef bu alışkanlık durumundadır. Halbuki o zaman bir şey iyi yapılmış olsa ne olur kötü yapılmış olsa ne olur? Öğrenirsin, ders alırsın ve bırakırsın... Yapılması gereken budur. Genel olarak sosyalist harekette de tek örgütler bazında da bugün, geçmişin devamı değildir. Dünya, bölge ve Türkiye son 30-40 yılda çok değişti. Yeni şeyler söylemek, kendini yeniden üretmek ve bu yeniyi yavaş da olsa yapabilmek gerekir.

Bunu yapamayanlar savunma mekanizmaları geliştirirler, yapabilenleri şöyle ya da böyle suçlarlar ama bunlarla hiçbir şey olmaz, nitekim olmuyor da.

Dün bir arkadaşla konuşurken Kurtuluş Cephesi adlı sitede yer alan bir yazıdan söz etti. Okumamıştım. Sonra okudum ve hayretler içinde kaldım. 5 Ekim 2018 tarihinde HDÖ'nün en üst organı tarafından yazılmış 30 Nolu Bildiri idi. Rıza Salman'ın 5 Ekim 2017'de ölümünün üzerinden bir yıl geçmesi nedeniyle yazılmıştı.

Okudum ve bir bölümüne "vallahi pes" dedim!

Konuyla ilgili olarak daha önce birkaç kere yazmıştım. 1976 sonunda gerçekleşen HDÖ ile Devrimci Savaş ayrılığında sonuna kadar tavır belirlememekte ısrarlı oldum. Bunun "sağ sapma" olarak görülmesi tek kelimeyle komiktir. Daha önce de biliyordum ve aldırıyordum. Neden dersiniz; askeri olarak bütün işi yapan benim bulunduğum taraftı. Biz halk savaşı planları yapmıyorduk, iş yapıyorduk. Örgüte ilk otomatik silahların alınması, Rıza'nın 26 Ocak 1977 ile ilgili eylemde Ankara'da polise karşı kullandığı el bombası; bunların hepsi bizim bulduğumuz parayla alınmıştı. Son eylemden elde ettiğimiz paranın küçük bir bölümünü Yüksel'e verdim; fena halde bozulduğunu gördüm. Rıza ile birlikte paranın büyük bölümünü istiyorlardı, halk savaşı için kırsal alanda harcayacaklardı; İstanbul'un ihtiyacı vardı, vermedim.

İçinde bulunduğumuz aşama şehir gerillasıydı ve henüz politik olarak harekete geçmemiştik, kırsal alan sonra gelecekti ve şimdiden buraya yönelmenin anlamı yoktu.

Sağ sapma mı? Siz kendinizi sol mu sanıyorsunuz? Ne yapıyorsunuz da sol oluyorsunuz? Plan yapmakla sol olunmuyor, o planın ihtiyaçlarını biz karşılıyorduk ve tabii kendi önceliklerimizi de dikkate alarak... Konuşmakla sol olunmuyor!

1976 sonundaki ayrılığın olmaması için sonuna kadar tavır belirlemedim. Bir şekilde birliktelik olacağına inanıyordum. Derdim özellikle Devrimci Savaş'ın önde gelecek kişinin ayrılmamasıydı. Bu kişiyle birlikte örgütün eylem kadrosunun çekirdeği gidiyordu. Halk savaşı planları yapanları bu ilgilendirmeyebilirdi ama o güne kadarki askeri işleri bu insanlarla birlikte yapan bendim.

Olmadı. Rıza ile yine genel komite üyesi olan bu arkadaş arasındaki çelişki keskinleşti, ben de tavır belirledim ve ayrılık oldu. Aksi durumda bu iş çürümeye gidiyordu. Ben tavır koymazsam ayrılığın olmayacağını biliyordum ya da isterse olsundu; büyük kentlerde hiçbir şey yapamazlardı. Bu ayrılığın felaketli sonucunu Ankara'da görmek için fazla beklemek gerekmeyecekti.

Ankara eylemi 30 Nolu Bildiri'de şöyle anlatılmış:

“Bilindiği gibi örgütümüz, Aralık 1976'da asgari örgütlenmenin tamamlandığını saptayarak Öncü Savaşına başlama kararı almıştı. Bu tarihsel öneme sahip kararın alınmasında, Yüksel ve Rıza yoldaşların kararlı tutumları belirleyici olmuştur. Öncü Savaşının ülke çapında gerçekleştirilen ilk büyük harekâtı olan 26 Ocak 1977 harekâtında, politik ve askeri liderliğin birliği ilkesi gereği yönetici olarak yer alan Rıza yoldaş, bu harekâta son noktayı koymak üzere iki kadroyla birlikte eyleme giderken oligarşinin resmi güçleri tarafından kuşatılmıştır. Üzerindeki el bombasını kullanması sonucu yirmiye yakın polis yaralanırken kendisi de bir gözünü kaybederek tutsak düşmüştür.”

Değerlendirmeye ilgili görüşümü yukarda yazmıştım ve bu açıklamanın bu bölümünde ciddi bir eksik bulunuyor: Rıza'nın yanındaki o iki kadro kimdi? Birisi İstanbul kadrosuydu ve tecrübeli bir şofördü. Ankara'da araba kullanmasını bilen kimse kalmamış, hepsi ayrılmıştı. Diğeri ise İstanbul'da kalmayan ama bu kentte eylemlere giren bir yoldaştı. Başka bir deyişle Rıza'dan

başka bu arkadaşlardan eyleme giren kadro yoktu.

Ankara'daki olay nasıl oluyor? Eylem için araba kaldıracaklar, bir türlü yapamıyorlar. O sırada ister rastlantı isterse birilerinin haber vermesi sonucu polis geliyor...

1976 aylarında İstanbul'da değişik eylemler için kaç kere araba kaldırdık, hatırlamıyorum. Hiç sorun çıkmadı. Bunun önde gelen nedeni, birlikte eyleme girdiğimiz ve sonra ayrılan arkadaştı. İyi bir şoför olmasının yanı sıra arabadan iyi anlıyordu. O dönem arabalar düz kontak yöntemiyle kaldırılırdı. Birkaç ay sonra özellikle daha yeni arabalarda sistem değişti, şoför arabadan inmeden önce direksiyonu sağa sola biraz çevirerek kilitliyordu. Bu durumda arabayı çalıştırmayı başarabilmeniz bile direksiyon kilitli olduğu için kullanamıyordunuz. Bu arkadaşın özelliği de arabanın modelinden direksiyonun tipini anlamasıydı. Bu tür arabaları açmıyorduk. Bir keresinde böyle bir arabayı açtık ama o kadar uğraşmamıza rağmen direksiyon kilidini kıramadık, bıraktık.

Ankara'da polis devriyesi ve ihbar var da İstanbul'da yok mu? Tabii ki var. Araba kaldırmak için uygun semtlere gitmeniz, gideceğiniz yerde önceden keşif yapmanız gerekiyordu. Şişli-Mecidiyeköy'de yaparsanız polisle mutlaka karşılaşsınız, uygun yerler bulacaktınız.

Hiç sorun yaşamadık.

Büyük eylem yapacaksınız, silahlarınızı bizim bulduğumuz parayla almışsınız, eylem kadronuz bile yok, örgütün kalan tek şoförü İstanbul'dan ve bir arabayı kaldırmasını bile beceremiyorsunuz... O arkadaş iyi bir şofördü ama diğeri gibi araba uzmanı sayılmazdı.

O da yakalanınca tümünden şoförsüz kalacaktık.

Toplam üç kişi yakalanırlar. Rıza yakalandığında elindeki el bombasının pimini çeker, kendisi bir gözünü kaybeder ve çok sayıda polis yaralanır.

Sonrasını ilgili bildiriden büyük hayretle okudum:

“Gördüğü tüm işkencelere rağmen (Örneğin her iki elinin kemikleri bileklerinden parmak uçlarına kadar sırayla kırılmış) örgüte ve örgütsel çalışmalara dair en ufak bir bilgi vermemiştir. Götürüldüğü Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde, yaralı haldeyken firar girişiminde bulunmuşsa da yakalanıp hücreye atılmıştır.“

Bunu kim uydurdu bilmiyorum. Rıza ve beraberinde yakalanan iki kişi polis sorgusuna girmeden doğrudan tutuklandılar. Böyle bir olayla ilk kez karşılaşan polis büyük şaşkınlık içindeydi ve yakalananlar normal işleyişte olduğu gibi sorguya alınmadan doğrudan tutuklandı. Rıza kısa süre hastahanedede tedavi görecekti.

İfade ayrıca kendini de yalanlıyor. Rıza'nın Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne girmesiyle kaçma teşebbüsü arasında kısa süre vardır. İddia edildiği gibi iki elinin kemikleri bileklerinden parmak uçlarına kadar kırılmış olsaydı, bu iki elini kullanabilecek durumda olmazdı. İki elini kullanamayan insan kaçmaya nasıl teşebbüs ediyor? Nasıl tünele girip, sürünerek dışarı çıkabiliyor?

Rıza, Taner Akçam ile birlikte kaçmaya teşebbüs etti. Başkaları da var mıydı, hatırlamıyorum. Tünelden çıktıktan sonra gözlüğünü düşürüyor ve karanlıkta ters yöne giderek jandarmanın eline düşüyor.

İnsan ne söyleyebilir ki? Rıza'nın olsun Yüksel'in olsun başarılı sonuca ulaştırdığı tek eylem gösteremezsiniz.

Ülke çapında yapılan bombalama eylemlerini duyuran bildiride Ankara eylemi yer almaz, sahip çıkmadık. Mahkemenin ayrıntılarını bilmiyorum ama diğer iki yoldaş yaklaşık bir yıl sonra tahliye olacaklardı. Örgüt adına sahip çıksaydık, olamazlardı. Sadece Rıza ceza aldı.

(Bu arada bir arkadaş beni düzeltti: şoför arkadaşı tanıyor, İstanbul'da aynı üniversitedelerdi, birkaç ay sonra tahliye olmuş. Diğer yoldaş birkaç ay daha kalmış.)

Rıza henüz firar teşebbüsüne girmeden önce kendisini kaçırmayı düşündük. Ankara'ya geldim. Arada bir iki jandarma eşliğinde hastahaneye gidiyordu. Yapabiliriz ama bunun için araba şart... Yaya yapamayız ve araba kullanabilecek kimse kalmamıştı.

Ömür ile konuştum, kabul etti. Yapamayız, burası açık...

Şubat başlarında yeniden Ankara'ya geldim. Ömür'ün bulduğu geçici bir şoför ile Topraklık Ülkü Ocakları'na yönelik eylem yapıldı. Araba legaldi, karanlıkta yapılan eylemde iyi gizleyebildik. Böyle yapılmaması gerekir ama başka çaremiz yoktu.

Daha sonra İstanbul'da yeniden şoför bulacaktık, büyük para işi yapılacak, bu paranın önemli bölümü silah alımına yatırılacak ve bütün bölgelere dağıtılacaktı. Örgütün yeterli sayıda iyi silaha ihtiyacı vardı. Bu konuda ciddi olarak eksiktik, tamamladık.

Daha önce de birkaç kere belirtmiştim, bizdeki silahlı mücadele hareketinde Latin Amerika hareketlerinin –özellikle Küba devrimi ve Che Guevara- önemli etkisi vardır. O hareketler –Nikaragua örneğindeki gibi- daha başarılı oldu, biz bu kadar olamadık.

Ardından yenilen bu hareketlerin bir bölümü başka mücadele alanlarına girdiler ve başarılı oldular.

Eski Tupamaros militanları ülke nüfusunun çoğunluğunun yaşadığı başkent Montevideo'nun belediyesinde yer aldılar. Ülkenin yakın zamana kadar cumhurbaşkanlığını yapan kişi eski bir gerillaydı.

Bolivya'da Başkan Morales'in adını hatırlamadığı yardımcısı beş yıl hapiste kalmış eski bir gerilladır.

Bolivya'da –başka Latin Amerika ülkelerinde de- halk ikiye ayrılır: eskiden beri burada yaşayan yerliler ve daha sonra gelen beyaz sömürgeciler. Bu yerlilerin dili yıllarca yasaktı ve yönetimden dışlanmışlardı. Morales ülkenin bu yerli halktan ilk başkanıdır. Yönetiminin yaptıkları arasında yerlilerin dilinin kabul edilmesi ve bu halkın çoğunlukta olduğu bölgelerde çalışacak devlet memurlarına bu dili konuşma mecburiyeti getirilmesidir.

15 yıl kadar önce Venezüella'da Douglas Bravo'nun çevreci harekette aktif olduğunu okumuştum.

1960'lı ve 1970'li yıllarda silahlı mücadelede etkinlik gösteren bu insanlar ve örgütlerin bir bölümü daha sonra bunun dışındaki mücadele tarzlarında da başarılı olabildiler.

Hiç birisi de kalkıp “silahlı mücadele yanlıştı” demedi, “bu mücadelenin dönemi sona erdi” de demedi. Sadece mevcut koşullarda bu mücadeleyi temel alarak gelişmek mümkün değildi, bu nedenle başka yoldan ilerlemeye yöneldiler. İlerde duruma göre yeniden ön plandaki mücadele ya da temel mücadele olabilir.

Bizden bunu yapabilen çok az çıktı.

Bu yetersizliği bir türlü yapılamayan halk savaşı söylemiyle kapatmak mümkün değildir.

Dahası, kendi özelimizde, 1976'da ve 1977'nin ilk aylarında başarılı silahlı aksiyonların tamamını biz yaptık. Parayı, silahları, şoförleri biz bulduk.

Bu işler büyük planlar yapmakla olmuyor.

Plan, onu gerçekleştirme imkanlarıyla birlikte düşünülmelidir.

Bunu yapmazsanız, teorik tespitler yapmak zor değildir.

Sağ sapma olmayı kabul ediyorum, yalnız sizin Che Guevara Mahir Çayan'dan bol miktarda alıntı yapmanın dışında nereniz soldu, onu merak ediyorum?

O dönemde örgütteki sağın ve solun ne yaptığı ortadadır.

Politika yapmaktır; neyi savunursanız savunun, yapmaktır.

Yapamıyorsanız, neyi savunduğunuz da önemli değildir.